

“QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK” FANINING “KOMPARATIVISTIKA” ELEKTRON PLATFORMASI XUSUSIDA

Gulnoz XALLIYEVA Iskandarovna

filologiya fanlari doktori, professor, “Jahon adabiyoti” kafedrası mudiri,
“Komparativistika” loyihasi rahbari.

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada O‘zbekiston davlat jahon tillari universitetida bajarilayotgan “Qiyosiy adabiyotshunoslik” fanining “Komparativistika” elektron platformasini yaratish” innovatsion loyihasi rejasi asosida tayyorlanayotgan qiyosiy tadqiqotlar jamlangan elektron baza, mediamaydon xususida malumot berilgan.*

***Kalit so‘zlar:** qiyosiy adabiyotshunoslik, innovatsion loyiha, platforma, mediamaydon, kontentlar, jahon adabiyoti, “Komparativistika” jurnali, akademik hamkorlik*

***Abstract.** This article provides information about the electronic database, media field, which is being prepared based on the plan of the innovative project “Creating an electronic platform of Comparative Studies” of the “Comparative Literary Studies” discipline at the Uzbekistan State World Languages University.*

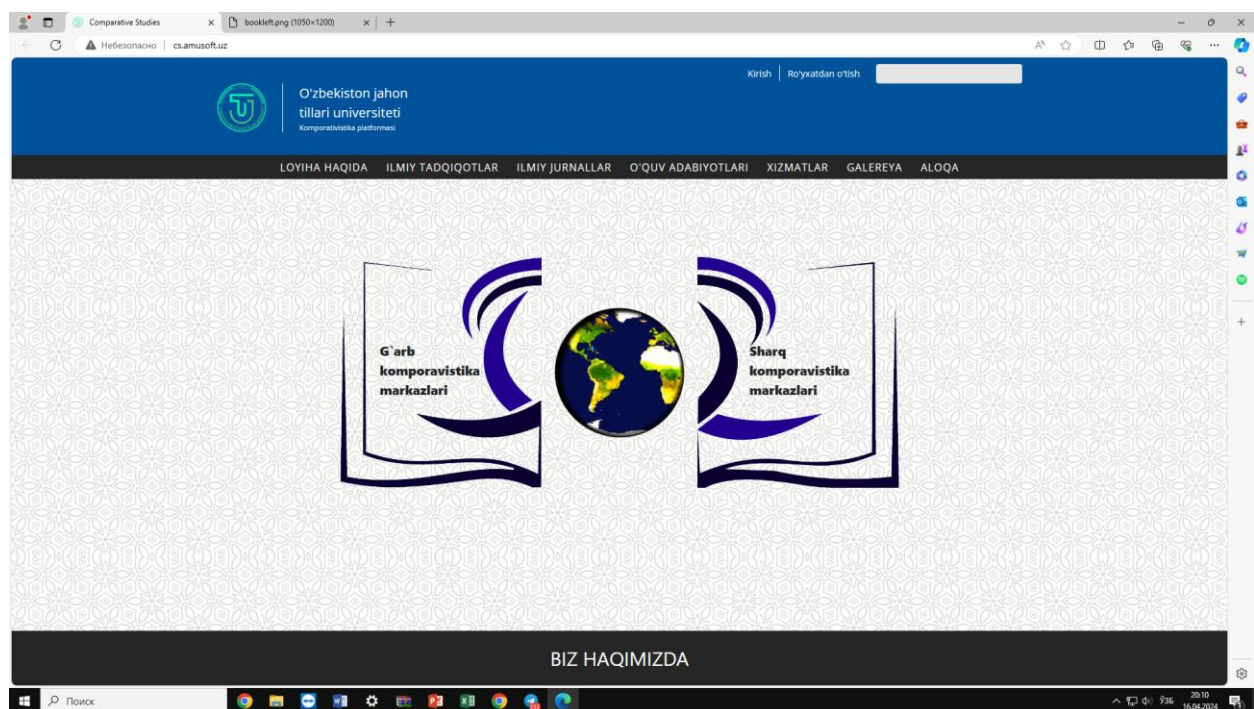
***Keywords:** comparative literature, innovative project, platform, media field, contents, world literature, “Comparative Studies” magazine, academic cooperation.*

Ma’lumki, bugungi kunda startap va dolzarb mavzudagi ilmiy loyihalar, davlatimiz tomonidan qo‘llab quvvatlanmoqda. 2023 yilda jahon adabiyoti kafedramiz ilmiy jamoasi bilan “Qiyosiy adabiyotshunoslik” fanining “Komparativistika” elektron platformasini yaratish” mavzusidagi innovatsion loyiha bo‘yicha grant sohibi bo‘ldik. Mazkur loyihaning ob’ekti – qiyosiy adabiyotshunoslik, maqsadi o‘zbek va jahon adabiyotshunosligida qiyosiy adabiyotshunoslik bo‘yicha amalga oshirilgan tadqiqotlar, fanni o‘zlashtirishga oid barcha materiallarni o‘zida jamlagan “Komparativistika” elektron platformasini yaratishdan iborat.

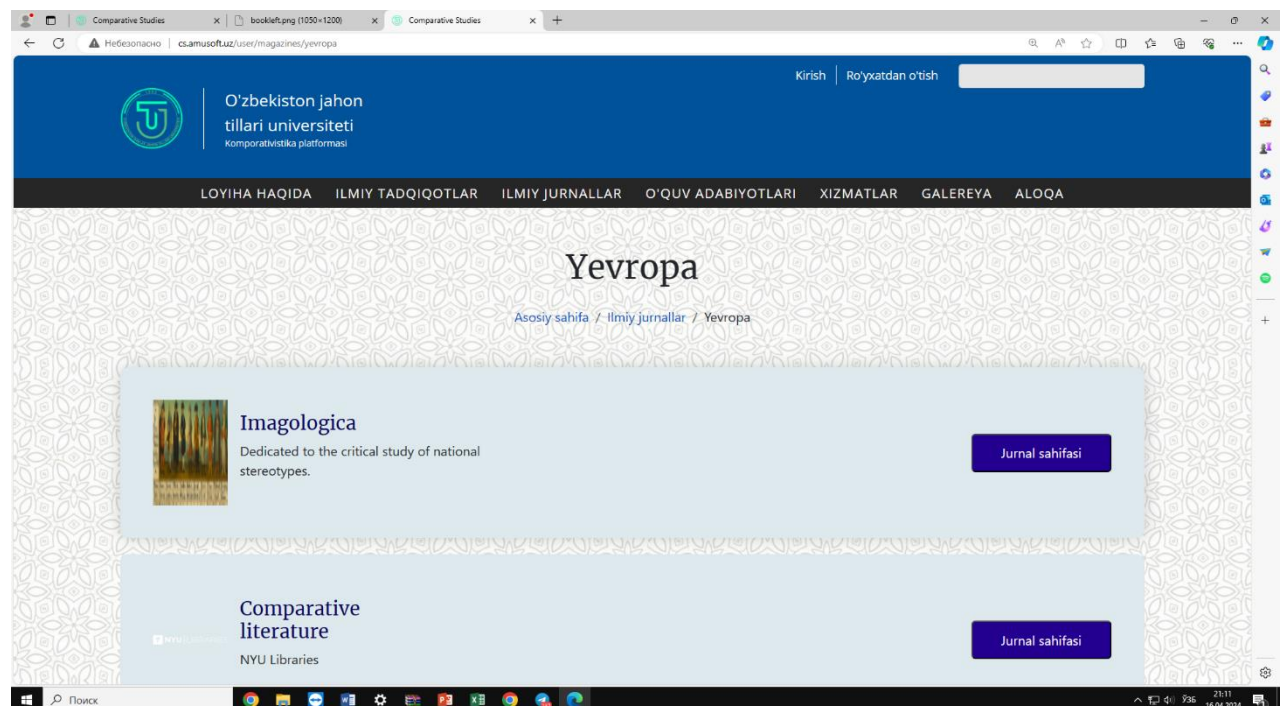
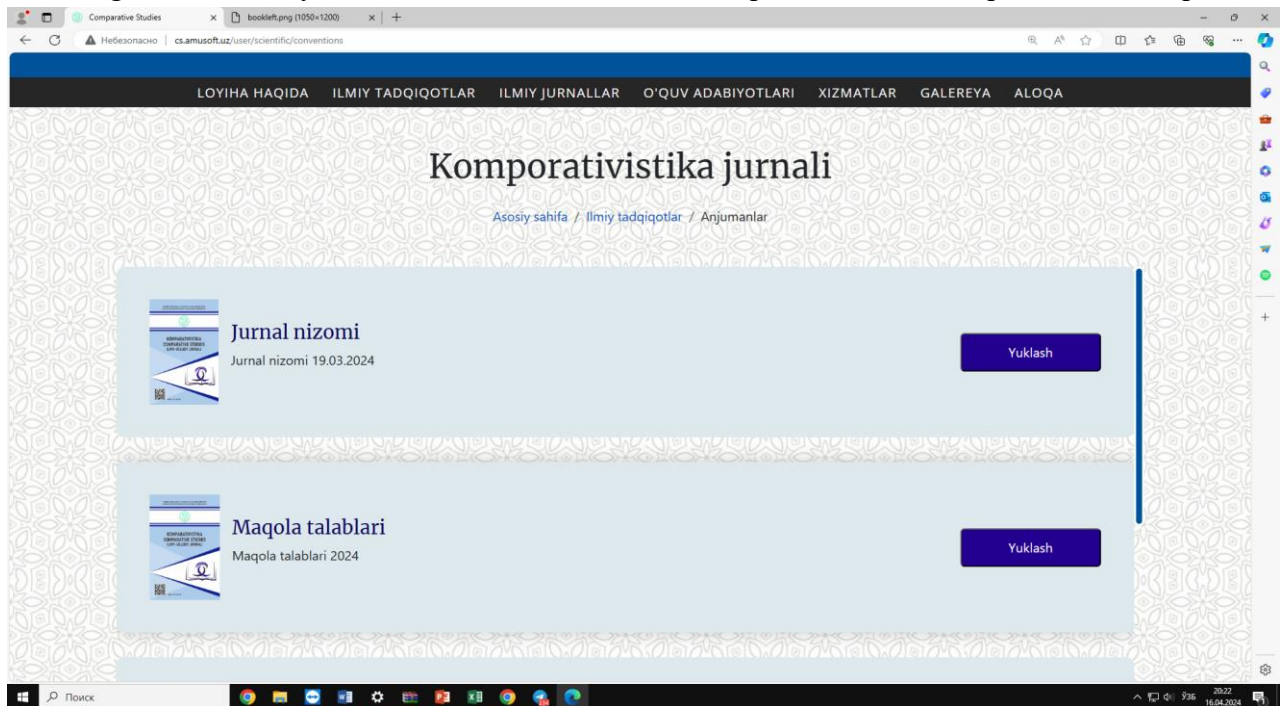
Qiyosiy adabiyotshunoslik yoki adabiy komparativistika ikki va undan ortiq adabiy hodisaning qiyoslanishiga asoslangan fan yo‘nalishidir. Xalqaro ijtimoiy, madaniy va adabiy aloqalar kundan kunga rivojlanayotgan zamonamizda qiyosiy adabiyotshunoslik kelajagi yorug‘ fan yo‘nalishlaridan biridir. Har qanday qiyosiy tadqiqotda adabiy hodisalarning mushtarak va o‘ziga xos jihatlari aniqlanadi. Bu esa adabiyotlararo umumiy nazariy qonuniyatlarning yuzaga kelishida asos bo‘lib xizmat qiladi. Badiiy asarlarni qiyosan o‘rganish metodologiyasi va tamoyillari bo‘yicha Amerika, Yevropa va Rossiyada juda ko‘plab darslik, o‘quv qo‘llanma, veb sahifalar yaratilgan. Ammo O‘zbekistonda hali hanuz bu borada maxsus elektron platforma yaratilmagan. “Qiyosiy adabiyotshunoslik” fanining “Komparativistika” elektron platformasidan barcha jahon adabiyoti va qiyosiy adabiyotshunoslik masalalari bilan qiziquvchi keng kitobxonlar ommasi unumli foydalanishi mumkin. Umuman, ushbu loyiha natijalari nafaqat ilm fan taraqqiyotiga, balki xalkimiz orasida ma’naviyatning yuksalishi, kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishga, bu bilan bog‘liq hukumatimiz qarorlarining ijrosini ta’minlanishiga, jahon xalqlari tarixi, madaniyati, adabiyoti bilan yaqindan tanishtirishga xizmat qiladi.

“Loyihada qo'yilgan ilmiy muammo O'zR Vazirlar Mahkamasining «Jahon adabiyotining eng sara namunalari o'zbek tiliga hamda o'zbek adabiyoti durdonalarini chet tillariga tarjima qilish va nashr etish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi 2018 yil 18 maydagi 376-sonli, “Internet jahon axborot tarmog'ida milliy kontentni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida” 2017 yil 14 avgustdagi VMQ-625-sonli qarorlarida hamda kitobxonlik madaniyatini oshirishga qaratilgan barcha me'yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishga xizmat qiladi. Respublikamizning ko'pgina universitetlarida - «Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik» (10.00.06) ixtisosligi bo'yicha Ilmiy kengashlar mavjudligi, har yili o'nlab ilmiy tadqiqotlar qilinayotganiga qaramay, o'quv-metodik manba yaratish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. Natijada qiyosiy adabiyotshunoslik metodologiyasini yaxshi o'zlashtirmasdan turib, ilmiy ishlar yuzaga kelmoqda. Bu esa komparativistika yo'nalishidagi tadqiqotlarning umumiy saviyasiga ta'sir qilmoqda. Shu jihatdan, loyiha davomida qo'lga kiritiladigan ilmiy yutuqlar va natijalar kelgusida ushbu yo'nalishda amalga oshiriladigan ilmiy tadqiqot ishlari uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

“Komparativistika” elektron platformasi quyidagi **kontentlardan** iborat bo'lishi rejalashtirilgan. Platformani bosh sahifasida, globus atrofida dunyoning eng mashhur, G'arb va Sharq komparativistika markazlari haqida giperhavola berilgan. Unda dunyoga mashhur Peter Szondi Institute of Comparative Literature, Freie Universität Berlin, Leibniz-Zentrum für Literatur-und Kulturforschung (ZfL) kabi qiyosiy adabiyotshunoslik markazlari (Germaniya, Berlin), University of Toronto Centre for Comparative Literature (Kanada, Toronto), Yale University Department of Comparative Literature (AQSh, Yelb universiteti), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü (Turkiya, Osmangozi universiteti) Harvard University Department of Comparative Literature (AQSh), Indiana University Comparative Literature Department, Columbia University Department of English and Comparative Literature (AQSh), University of Washington Department of Comparative Literature (Vashington) kabi nufuzli universitetlardagi komparativistika ilmiy markazlari, kafedralari haqida bilish.

Loyiha haqida qismida aynan loyihaning o'zigagina tegishli materiallar joy olgan, ya'ni, loyihaning maqsad va vazifalar, ishtirokchilari, ular tomonidan yaratilgan maqola va kitoblar, OAV larida loyiha haqidagi , interv'yu, ko'rsatuvlar, videolavhalar mavjud. Bundan tashqari, bu bo'limda loyiha rejasi asosida yangi tashkil qilingan “Komparativistika” jurnali, talablari va maqolani onlayn yuborish tartibi haqida axborot berilgan. Ushbu jurnal yilda 4 marta onlayn nashr qilinadi, «Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik» (10.00.06) ixtisosligi bo'yicha barcha maqolalarni qabul qiladi.

Platformaning ikkinchi kontenti “Ilmiy tadqiqotlar” deb nomlanadi. Unda o‘zbek rus, ingliz va boshqa tillardagi izlab topilgan, qiyosiy adabiyotshunoslikka oid dissertatsiyalar, avtoreferatlar, monografiyalar va eng dolzarb maqolalar joylashtiriladi. Aynan shu kontent tadqiqotchilar uchun juda foydali bo‘lib, bu orqali izlanuvchilar o‘z sohasi bo‘yicha turdosh tadqiqotlarni o‘rganadi, dissertatsiyasida takrorlar bo‘lishini oldini oladi va o‘z sohasining yetuk bilimdoni bo‘lish uchun bilim va malakasini oshiradi.

Uchinchi “Ilmiy jurnallar” deb nomlangan bo‘limda qiyosiy adabiyotshunoslik bo‘yicha Amerika, Rossiya, Turkiya, Yevropa va boshqa davrlardagi dunyo jurnallari jamlangan. Bu mediamaydon tadqiqotchilar uchun ulkan imkoniyat manbai bo‘lib, ular jahon standartlari asosida maqola tayyorlash va nashr qilish, dunyoning nufuzli universitetlari olimlari, kafedralari, markazlari bilan akademik hamkorlik o‘rnatish imkoniyatini yaratadi

To‘rtinchi kontentda komparativistika bo‘yicha o‘quv adabiyotlari jamlangan. Qiyosiy adabiyotshunoslik bo‘yicha respublikada atigi 3 ta o‘quv qo‘llanma (G. Xallieva, U. Jurakulov, A. Qosimov) yaratilganini xisobga olsak [1,2,3], aynan ushbu kontentda ilmiy-o‘quv adabiyotlar tanqisligiga bilan bog‘liq muammolar hal qilinadi. Unda nafaqat MDH davlatlari balki, dunyo miqyosida yaratilgan rus, ingliz, frantsuz, nemis tillaridagi darslik, o‘quv qo‘llanma, metodik qo‘llanmalarni o‘qib, o‘rganish imkoniyati yaratilgan. Platformada shuningdek, an’anaviy barcha elektron platformalarda bo‘lgani kabi foto va video galereya, qayta aloqa qismlari ham mavjud.

Mazkur platformada vebinarlar tashkil etish imkoni keyinchalik ushbu platformani tijoratlashtirish imkonini yaratadi. Shuningdek, loyiha tugagandan keyin ham davomli ravishda loyiha doirasida yaratilgan o‘quv adabiyotlarini moliyaviy shartnomalar asosida realizatsiya qilishga keng yo‘l ochadi. Shuning uchun ham platformada xizmatlar deb atalgan kontent ham joriy qilingan. Bu media orqali (10.00.06) ixtisosligi bo‘yicha kirish va malakaviy imtixonlarga tayyorlash, ochiq maʼruzalar tashkil qilish, loyihani tijoratlashtirish masalasi ham rejalashtirilgan.

Loyiha O‘zbekiston Respublikasining iqtisodiy o‘sishi va ijtimoiy rivojlanishini ta’minlaydigan ilmiy va texnologik zaxiralarni shakllantirish bilan bog‘liq bo‘lib, kelajakda ulkan samara beradi Chunki loyiha natijasida yangi kadrlar va yangi dasturiy mahsulotlar shakllanadi, jamiyat taraqqiyotiga xizmat qiladigan intellektual mulk yaratiladi.

“Qiyosiy adabiyotshunoslik” fanining “Komparativistika” elektron platformasini yaratish innovatsion loyihasida ijrochi tashkilot - O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti tarkibida “Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog‘ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik» (10.00.06) ixtisosligi bo‘yicha Ilmiy kengashning mavjudligi, turli tillarda dars bera oladigan mutaxassislarning borligi, kelajakda loyihaning bardavom bo‘lishini va turli davlatlarning nufuzli markazlari bilan akademik aloqa o‘rnatishni ta’minlaydi.

Adabiyotlar

1. Jo‘raqulov U., Hamroyev K. Qiyosiy adabiyotshunoslik . O‘quv qo‘llanma -T.:2020. -226 b.
Xalliyeva G. Qiyosiy adabiyotshunoslik. O‘quv qo‘llanma. – T.: Akadem nashr, 2020. – 160.